GAZETA KRAKOWSKA

Nro 74.

z KRAKOWA dnia 14 WRZEŚNIA 1825 roku we SRODĘ.

— Z Krakowa —

Rzeczpospolita Krakowska obchodziła w dniu 11 b. m. nayprzyiemnieyszą uroczystość narodową, rocznicę zaprowadzenia Konstytucyi, będącą oraz hołdem niezgasłey wdzięczności dla Nayiaśnieyszych iey Twórców i Opiekunów. — Ze świtem, huk działowy, zapowiedział mieszkańcom stolicy tę radosną epokę; nadzwyczay pięknie wypogodzone niebo, zdawało się dzielić ią z niemi. O godzinie 10tey z rana, Senat Rządzący pod przewodnictwem dostoynego Prezesa, otoczony Władzami kraiowemi, w gronie obywateli i asystencyi Cechów; w pośród huku dział, i odgłosu dzwonów, udał się z gmachu rządowego do Kościoła archipresbiteralnego Panny Maryi, gdzie milicya krajowa, od głównego przysionka, aż do stopni oltarza, w szpaler uszykowana; asystowała obrzędowi świętemu. Mszę S odegraną przez towarzystwo przyiaciół Muzyki, na którey znaydowali się także Rezydenci Trzech Nayiaśnieyszych Dworow; celebrował JW. JX Dubiecki Offcyał Krakowski, a JW. JX. Biskup Woronicz zaintonował *Te Deum*. Mnóstwo ludu zgromadzonego aż do natłoku, dzieliło modły kapłanów, składaiąc dzięki Wszechmocnemu Bogu, za posiadane swobody.

Podczas obiadu u JW. Prezesa Senatu, na ktory JJWW. Rezydenci, Senatorowie, N czelnicy kraiowych Władz, Duchowieństwo i znakomitsi Obywatele zaproszeni byli; spełniono *toasty za powodzenie Rzeczypospolitey, poprzedzone życzeniem o długie wśród pomyślności życie iey Nayiaśnieyszych Protektorów*, przy odgłosie muzyki woyskowey i huku dział. Ku wieczorowi, dana była w cyrku plantacyi, uczta dla ludu, zachwyconego tym radosnym dla serc Krakowian obchodem. Tłumnie zgromadzona Publiczność, ktorą pomnożyli goście z zagranicy umyślnie na ten obchód przybywaiący, na liczne gruppy pomiędzy aleami rozdzielona; przypatruiąc się wesołości ludowi, czyniła z siebie widok prawdziwie malowniczy i czaruiący oko badacza. — Za nastąpieniem zmroku, cała stolica, a mianowicie gmachy rządowe ozdobione stosownemi przeźroczami, miejsca zabaw wyżey wspomnione, z plantacyiami, od Mikołayskiey

do Floryańskiey bramy, tysiącami świateł zaiaśniały. Brama tryumfalna naprzecim główney alei przed cyrkiem wystawiona, mnóstwem lamp goreiąca, czarowny widok rzucała; w samym zaś cyrku dany piękny Faierwerk, z wielu zaymuiących sztuk złożony, zakończył uroczystość: wystawieniem w ogniu herbu wolnego Miasta Krakowa. — Okrzyki radosne przeszło dziesięciu tysięcy rozmaitego stanu mieszkańców, znayduiących się tu razem zebranych, jednem uczuciem pociechy, z doznawania stałego szczęścia pod opieką swych Nayiaśnieyszych Dobroczyńcow ożywionych, napełniły widokrąg. Naymnieyszy nieład, lub zamieszanie, nieprzerwały na chwilę powszechney wesołości; nadzwyczaynie pogodny i miły wieczor, odpowiedział zupełnie chęciom swobodnych Krakowian.

Z Paryża d. 29 Sierpnia.

Dnia 26 polował Król w towarzystwie Delfina i Xcia Wellington w lasku St. Germain. Ubito 1594 sztuk zwierzyny. Delfin wystrzelił 120 razy. Xiążę Wellington odiechał zgąd onegday prosto do Kale (nie iak dawniey pisano do Bruxelli.)

Jenerałowi Foy za iego dnia 17 b. m. do Bareges przybyciem podała młodzież chorągiewkę i wniec z słowy: "obrońcy praw naszych, męztwu i honorowi iako znak naszey wdzięczności i miłości."

Minister woienny obeyrzał obóz pod Luneville i poiednodziennem tam zabawieniu poiechał do Befort.

Sądzą tu, iż nasze woyska stoiące pod Baioną ieszcze raz przeydą za Pirenee.

P. Rotschild podpisał 6000 Frank. składki dla Grekow.

W stolicy naszey założonych ieszcze bydź ma 100 nowych fontan.

Okrętowy chirurg w Bordeaux, 25 letni młodzieniec, ktory zaślubił się d. 25 Sierpnia, zastrzelił się nazaiutrz z niewiadomey przyczyny.

Naynowsze doniesienia z Lizbony dochodzą d. 10 b. m. lecz niema w nich naymnieyszey wzmianki o przylepioney odezwie, którą pisma Angielskie (zobacz przeszłą Gazetę Krakowską) ogłosiły. Rządowa Lizbońska gazeta nic także o niey nie donosi, a zatem domyślić się należy, iż ta odezwa może potaiemnie krążyła, ale publicznie nie była przylepioną w Lizbonie, i t. d.

Xiężna Berry niedługo w Boulogne bawić będzie, i d. 31 b. m. przybędzie przez Kale i St. Omer do Amiens.

Prezydent miasta Tuluzy podczas swey obecności w Paryżu, prosił Ministra spraw wewnętrznych o marmór na pomnik, ktory miasto Tuluza wystawić chce na cześć Delfina i zwycięzkiego woyska w Hiszpanii; Minister wydał zaraz rozkaz, aby bezpłatnie wydany był ze składu rządowego.

Dziennik Biała chorągiew umieścił następuiący artykuł z Londynu: — "Pisarze, ktorzy utrzymuią we Francyi stronę przemysłu, i chcą wynieść tę gałąź czynności publiczney nad wszystkie godności towarzyskie, zapatruią się na Anglią, iako na żyiący dowód ich systematu; gdy tymczasem ludzie rostropni i umiarkowani, uważaiąc postęp towarzystwa i wpływ panuiących wyobrażeń, nie mogą bez trwogi spoglągać na ciągłe postępy zepsucia, niemoralności, tey

żądzy bogactw, którey nic zaspokoić nie zdoła, i tyrańskich nałogów wynikaiących koniecznie z pierwszeństwa udzielonego bogactwom nad szlachetnemi i wspaniałomyslnemi przymiotami, które, przez instytucyie nie tak gminne, w innych czasach były utrzymywane.

"Jeden z Dzienników naywięcey czytanych w tey obszerney stolicy okazał niedawno, że więcey występków w przeciągu roku popełniaią w iednym Hrabstwie Angielskiem, aniżeli w całych tak rozległych państwach Austryiackich. Dosyć będzie rzucić okiem na teraźnieyszy wykaz naszych sądow przysięgłych, aby się przekonać, że rachuba dziennikarza nie iest przesadzoną. Kilka z osądzonych niedawno spraw krymnalnych wyiawia nam powody tey smutney prawdy.

"Czyliżby dano wiarę w salonach Paryzkich, że na łonie W. Brytanii, w tem niezmiernem ognisku czynności przemysłowey, znayduie się ludność tysiąc razy nieszczęśliwsza, doznaiąca tysiąc razy gorszego obeyścia, iak ci Murzyni z wysp Antylskich, których nieszczęścia posłużyły za powód do tak wspaniałych rozpraw? Czyliżby dano wiarę, że gdy licznie zbieraią podpisy dla skruszenia kaydan Afrykanów, żaden z tych oświeconych filantropów nie raczy rzucić litościwym wzrokiem na ten tłum swoich współziomków, ktorzy nie wahaliby się zamienić swój los na los Murzyna uprawiaiącego trzcinę cukrową na równinach Kuby i Puerto-Rico? Możemy przytoczyć wielką liczbę faktów na poparcie tych twierdzeń, które zapewne do uśmiechu litości pobudzą filozofow Kuryiera i Konstytucyionisty; lecz ograniczemy się na szczegołach, iakie wyczerpnęliśmy z wywodów processu rozsądzonego niedawno w Sądzie przysięgłych Hrabstwa Surrey.

"Okazało się z zeznania świadków, że niejaki Pan Bank zatrudnia w swoiey rękodzielni około 60 dziewczyn maiących od 8 do 10 lat; że te nieszczęśliwe sypiaią w dwoch ciasnych izbach; że wstaią o piątey rano do pracowania aż do śiodmey wieczorem, prócz poł godziny przeznaczoney na śniadanie i godziny na obiad. A tak, młode osoby zrodzone w wolnym kraiu, pod opieką instytucyy będących uwielbieniem Europy, skazane są, iak gdyby złoczyńce, na robotę czternastu godzin przez dzień bez żadney rozrywki procz półtory godziny ich posiłku. Jeden świadek zeznał, że porzucił służbę Pana Bank, ponieważ nie mógł dłużey patrzeć się na srogość, z iaką się obchodzono z temi dziećmi. Dwie z tych nieszczęśliwych stawiono przed sądem za to, że chciały dom podpalić, a zamiast zaprzeczenia oświadczyły, że ie rozpacz do tego przywiodła. Nie wiemy, iaką zapłatę wyznacza Pan Bank tym robotnicom, lecz przypominamy sobie, że PP. Robinson Wilson i kompaniia zapozwali matkę iedney z swoich robotnic, ponieważ niechciała, aby iey corka pracowała za 3 pence (18 gr: Pol:) dzienney płacy.

"I mówią o towarzystwach bibliynych! o instytutach dla robotnikow ubogich, o szkołach wzaiemnego uczenia dla oświaty ubogich! — Zaprawdę, wieki barbarzyńskie, ktorych tak przerażaiący obraz kreślą teraźnieysi pisarze, nie wystawiaią nic, coby z tym stanem rzeczy można porownać.

"Z resztą, nie potrzeba znać bardzo

dokładnie położenia Anglii, aby postrzedz, iak gorzkie owoce zrodziła iuż ta wściekłość przemysłowa, którą nasi reformatorowie chcieliby wynieść nad świetność imienia i nad to co zowią arystokracyią. We wszystkich stronach tey obszerney krainy rękodzielniczey, widać samo złudzenie, zdradę i oszustwo. Giełda Londyńska iest prawdziwym Czarnym Lasem, gdzie awanturnicy, równie śmieli iak bezwstydni, popełniaią wszelkiego rodzaiu oszukaństwa, zdzierstwa i publiczne kradzieże pod nazwiskiem przedsięwzięć, ktore nie istniały i nigdy istnieć nie będą, a których mniemani twórcy znikaią sprzedawszy kilkaset akcyy. Codzienie banki prowincyionalne zawieszaią swoie wypłaty zalawszy kray biletami na ieden szterling. Pięć domów bankowych zostało świeżo okradzionych przez swoich kommissantów; nareszcie zdaie się, że powracamy do stanu przyrodzenia, gdyż prawa nie są dostateczne do zabezpieczenia własności. Dzienniki liberalne obudwu kraiów mogą tłumaczyć sobie te fakta iak im się tylko podoba; lecz niech wynaydą w przeszłych wiekach obraz takiego zepsucia powszechnego, opartego na obyczaiach narodowych, na potrzebie cywilizacyi i na postępach światła.„

Z Madrytu d. 21 Sierpnia.

(Z Monitora Paryzkiego.)

Wedle rozporządzenia Królewskiego osoby, które na wygnanie lub więzienie skazanemi były, pobierać codziennie będą przy uwolnieniu przez czas podroży do swych domow po 4 reale (24 gr. p.) Spodziewaią się, iż przez ten sposób pomnieyszą się po drogach rozboie, ponieważ przynaymniey odięty zostanie pozor poświęcaiącym się na tę zbrodnię. Uwięzienia trwaią ciągle tak w Madrycie, iako i w okolicach; policyia powiększyła baczność i czynność, i mówią, iż przeszło 60 zakonników uwięzionych zostało. W Ildefonso zachodzić muszą nadzwyczayne rzeczy. Junta bezpieczeństwa była iuż po dwa razy przez 24 godzin zgromadzona. Dotąd bawi tam także Minister policyi Recacho, i podwładni iego urzędnicy niewidzą, co maią myśleć o długiey iego nieobecności, zwłaszcza, że i tu zachodzą zaburzenia. Wiele osob, które iako rzekomi nieprzyiaciele Krola długo w więzieniach siedziały, zostały do Krola powołane i były nayGrzeczniey przyięte. Były Minister Cruz, był kilka godzin z Królem zamknięty. — O naynowszych zdarzeniach, względem których dotąd niedoszła do publiczności dokładna wiadomość, mamy następuiące szczegoły: Bessieres był iuż uwięziony, ale uciekł. D. 14 b. m. gdy wielu zakonników uwięzionych zostało, mówił ieden z nich w tymże dniu na kazaniu w stolicy, iż Infant Karol powinien bydź na tronie osadzony. Minister Zea Bermudez złożył swoy urząd. Jaki Bessieres ma zamysł dotąd się niewyiaśnia. To tylko wiadomo, że przed 4 laty za przekonaniem o utworzeniu Rzeczypospolitey w Barcellonie miał bydź stracony, ale Jenerał Villacampa wstrzymał exekucyią, a potem go Krol zupełnie ułaskawił. Przed 3 laty stanął w Aragonii na czele Roialistow, i w Styczniu w r. 1823 postąpił aż do okolic Madrytu; pod Brihuega, gdzie teraz znowu chciał wystąpić, pobił Jenerała Odaly i zabrał w niewolą Jenerała Pia-

sencia. Potem był przez Abisbala pobity i odparty; nakoniec wsławił się w krwawy potyczce, która d. 19 Maia 1823 w ulicach Madrytu zaszła, gdy konstytucyioniści opuszczali tę stolicę. W nagrodę iego zasług przeciw rządowi Stanów, wyniosł go Król na wysokie urzędy i powierzył mu dowodztwo w stolicy. Teraz odpłacił się J. K. Mci nays petnieyszą niewdzięcznością.

W Andaluzyi, a mianowicie Cordova, Carmona, Ecia i Sewilli panuią (według Dziennika Sporów) wielkie zaburzenia. W nocy d. 5 b. m. uwięziono w Cordova wiele i znakomitych osób. W Sewilli zaczęły się także w tymże dniu uwięzienia i trwaią odtąd co noc. Liczba uwięzionych wynosi iuż do 189 osób, pomiędzy ktoremi znayduią się rożnych klass i stronnictw ludzie: Liberaliści, Roialiści, Karoliści, zakonnicy, kanonicy, kupcy, rzeźnicy, aptekarze, krawcy, szewcy, &c. Więzienia byłey Inkwizycyi są iuż niemi zapełnione i Intendent policyi rozkazał po klasztorze przerabiać cele na więzienia.

Dnia 8 Sierpnia wypłynęła z Kadyxu wyprawa, ktora z Ferolu zabrać ma przeznaczone do Hawanny woyska. Składa ona się z 8 przewozowych okrętów, które prowadzą fregata Perla i bryg Jason. Tymczasem mianowany Intendentem Hawanny, P. Panillos, ktory w podróży tajn swoiey znayduie się teraz w Londynie, doniosł rządowi: iż o uzbroieniach Mexykanów i Kolumbianów przeciw wyspie Kuba odebrał niezawodne doniesienia, i dla tego radzi, aby powyższą wyprawę zasłaniał liniiowy okręt Guerrero, (ostatni ktor Hiszpania posiada) lecz ten musi bydź wprzód urządzony, co będzie wielką summę kosztować i odpłynienie wyprawy na długo się odwlecze. Korsarze Kolumbiyscy zmusili kupców naszych do ucieczenia się do neutralnych okrętów. I tak Portugalska fregata przywiozła w tych dniach do Kadyxu ładunek z Manili przeszło pół mill. piastrów wartaiący; inny bogaty ładunek z Sant-Blais przybył tamże na Amerykańskim okręcie.

— Dnia 22. —

Król bawi ciągle w Jldefonso.

Zachodzi tu wielka niespokoyność względem zayściów w Andaluzyi. Z tem wszystkiem zdaie się, że tam z umysłu rozpuszczono wieść o spisku konstytucyionistów, aby tam pewniey ukryć plany Karolistów (usiłuiących wynieść na tron Infanta Karola.) Dla tego też w uwięzieniu osób w Sewilli taka zaszła mieszanina. Uwięziono tu także pułkownika gwardyi, który należeć miał do spisku Karolistów.

O Bessieres nadeszło tu w tey chwili (o godzinie 11 w wieczór następuiące doniesienie: "Bessieres, który miał przy sobie 250 ludzi, niema iuż teraz iak 20. D. 20 znaydował się w Maranchon na drodze do Arragonii, a ścigaiący go 60 karabinierów gwardyi nie znaydowali się iak o milę od niego." — Lud, woysko i Władze cywilne ubiegaią się w usłudze dla Króla. Z Torrejon doniesiono urzędownie rządowi d. 18 o godzinie 9 zrana, że Porucznik Mas, liniiowego pułku jazdy pod N. 1 przybył tam tegoż dnia z 2 żołnierzami z kompanii, która poszła z Bessieres, i powiedział: że reszta ludzi za półgodziny powróci, i że gdy uderzono do marszu złączyli się z Bessieres i musieli szybki czynić pochod. Do-

wodca Valerio Gomez i dway off cerowie, którzy wiedzieli taiemnicę Bessieres, uciekli z nim do Brihuega i ci tylko znayduią się przy nim. Znaczna liczba podofficerów i żołnierzy uszła z stoiącego w Walencyi pułku pieszego i pułkownik iego uwięziony został.

Bessieres iest wzrostu średniego i grubey nic nieobiecuiącey twarzy. Posiada wiele śmiałości i nieco wiadomości, ale niema potrzebnych dla Wodza talentów. — Mówi równie źle po francuzku iak po hiszpańsku. Jest rodem z Monpelier i pochodzi z nizkiego stanu; uszedł z oyczyzny, ażeby niebył do woyska wzięty i w Barcellonie przyiął służbę za lokaia u Jenerała Duchesm. Wkrótce potem zaciągnął się do woyska Francuzkiego, lecz unikaiąc zasłużoney kary uszedł i przystał do legionu Bourbon, w którym dosłużył się stopnia kapitana. Po nastąpionym pokoiu (w r. 1814) oddalił się, powrócił do Barcellony, i gdy mu się źle powodziło, chciał przyiąć służbę iako farb erz u nieiakiego Bonaric w Puycerda. Lecz Władza tamteyszego miasta kazała mu się oddalić; udał się do Ripoll, pracował czas nieiaki w przędzalni bawełny P. Barrere, ale i ztamtąd kazano mu oddalić się i powrócił do Barcellony. Za rządu Stanów zostawał dla swey rozwiozłości podeyrzanem, iakoż ziściło się to podeyrzenie, bo zmowiwszy się z iednym zakonnikiem i iednem adjutantem chciał (iak wyżey) obalić rząd i zaprowadzić Rzeczpospolitą. Publiczne iego znaczenie zaczena się od utworzenią woyska wiary.

Z Rzymu d. 19 Sierpnia.

Oyciec S. sławnemu matematykowi, Professorowi Calandrelli, udzielił kanoniią w Lateranie. Przywodzą z tego powodu, że i Papieże Kalixt III i Paweł IV takimże sposobem wynagradzali nauki; pierwszy udzielił kanoniią w r. 1455 znakomitemu ożywicielowi klassyczney literatury, Wawrzeńcowi Valla, a drugi w r. 1558 sławnemu badaczowi natury, Fulvius Orsini.

D. 11 b. m. Dominikan, Tomasz Angelikus Diomet Baron Schellerscheim w Kościele *Mariae ad Minervam* bronił z wielką pochwałą 112 zarzutow tyczących się SS. Sakramantów.

Młody bogaty Anglik Blane przybył d. 15 Maia z przyiacielem swoim Crompton po trudney podroży przez pustynią do Kairu. Szli oni z drugą Xięgą Moyżesza w ręku drogą, którą Izraelici z Egiptu uchodzili, zwiedzili gorę Sinai i iaskinią Hereb. Odkryli rozmaite pieczary i znaleźli w nich rożne zabytki starożytności, które dotąd niebyły znane. Oba młodziency wybieraią się w podróż do Jerozolimy.

Z Alexandryi donoszą pod d. 11 Czerwca, że Basza Egipski zamyśla woysko swoie do 100,000 ludzi doprowadzić. 30,000 uczy teraz pod Kairem Jenerał Boyer obrotów. 6000 ma wkrotce do Morei odpłynąć. Francuzcy officerowie w służbie Baszy staraią się Włochow oddalić od cwiczeń woyska. Niedawno ieden z ostatnich przebił Francuzkiego Pułkownika Gaudin, tak iż Basza przedsięwziąść musiał potrzebne środki przeciw tey zazdrości, która groziła mu utratą naylepszych officerów.

Z Londynu d. 26 Sierpnia.

Bawiąca tu owdowiała Xiężna Sa-

sko-Koburgska ogląda ciągle w towarzystwie Wysokich swych Dzieci osobliwości tuteyszey stolicy.

W przeszłą sobotę P. Salter pobiegł iako goniec z pismem do Hr. Liwerpool do Bruxelli.

Plan do rozbierania domów około Kościoła S. Pawła, aby ten gmach drugiego rzędu ze wszystkich stron mógł bydź widzianym, iest uskuteczniany.

Wczoray Parlament do 1 Listopada odroczony został.

Admirał Bingham otrzymał dowództwo nad morską siłą w wschodnich Jndyiach.

Sławni podróżni w Afryce otrzymali swoie instrukcyie, z których okazuie się, że Kapitan Clapperton i Pan Dickson starać się maią dostać do Sukatoo, a Kapitan Pearce i Doktór Morison do iezeora Tzad, a z tamtąd do Abissenii.

Dnia 22 b. m. umarł Par, Hr. Donoughmore. Aże nie był żonaty, przeto iego godności i dobra spadaią na iego brata Lorda Hutchinson. Przez śmierć tego Para Katolicy Jrlandscy utracili wielką podporę; gdyż w izbie wyższey był obrońcą i popieraczem ich sprawy.

Naywiększą parową machinę w Anglii posiada teraz kopalnia w Kornwal, bo wyrownywa sile 250 koni.

Z powodu zdarzeń pod Montevideo znacznie tu spadły obligacyie pożyczki Brazyliyskiey, do czego także niemało przyłożyło się oddalenie z służby Brazyliyskiey Lorda Cochrane.

Do zadziwienia z iaką szybkością przewożone są w Anglii listy i osoby z iednego do drugiego mieysca. Drogę ztąd do Glasgowa (91 mil Niemieckich) odbywa tam i napowrót wóz pocztowy w 105½ godzinach, chociaż w Glasgowie i Edinburgu 9 godzin bawić musi, a zatem uieżdża w 9 godzinach po 17 mil Niemieckich.

Kommissarz Angielski P. Thomson przybył d. 8 Maia z Mexyku do Guatimala i od Prezydenta tameczney Rzpltey, P. d'Acre bardzo dobrze był przyięty.

Na warsztatach Nowoiorkskich panuie teraz naywiększa czynność: buduią tam dwa liniiowe okręty, dwie fregaty i dwie korwety, które iak mówią przeznaczone są dla Kolumbii i Mexyku. Jeden Kolumbiyski liniiowy okręt, i oprócz tego stawiaią 12 kupieckich okrętow i 8 parowych łodzi. W arsenale morskim budowane są dwie fregaty i dwie korwety.

Pod brzegi Mexykańskie przybyło szczęśliwie kilkanaście okrętów Angielskich z górnikami i machinami do obrabiania tameczных kopalni.

Kr. Duński Wielkorządca nad Złotym brzegiem w Afryce, Maior Richelieu w powrocie do Europy przybył d. 28 Czerwca do Georgtown na Demerarze. Oscienne ludy tych brzegow prowadzą ieszcze ciągłą woynę z Królem Aschantow, a przychylna Anglikom Królowa Akimu na dowod swey przyiaźni przysłała im w zakład obu swoich synów. Na rzece Demerara zaprowadzona bydź ma parowa żegluga.

Redakcyia Gazet Londyńskich.

Niedawno wyszedł opis Londynu, pod tytułem: Babylon the great, daiący następuiącą wiadomość o sposobach i środkach, za pomocą których pojanne Gazety zbieraią swoie mieyscowe wiadomości:

" Redakcyia Gazety ma zawsze 15 do 20 raportuiących, stale płatnych, których obowiązkiem iest znaydować się na publicznych zgromadzeniach, ucztach, processach, wyścigach konnych, walkach o zakład i t. d., i zdawać z tego rapporta. Na początku posiedzeń Parlamentu, zbieraią się ci donosiciele wszyscy w Londynie; ieden z nich lub dwóch, winni uważać na znacznieysze processa; dwóch innych daie baczność na Lordów i powinni się wywiedzieć co szanowni Parowie w wyższey Izbie robili; inni odchodzą, aby wypisać słowa mądrości powiedziane w St. Stephen (w Niższey Izbie.) Odbywaią to koleią, i każdy b - wi przez trzy kwadranse lub całą godzinę, w ciągu którey układa w naydogodnieyszym dla siebie sposobie swoie spostrzeżenia; poczem spieszy napisać ie do Kantoru. Jeżeli iaka mowa była treściwa i bardzo prędko powiedziana, natenczas treść uwag poczynionych w przeciągu czasu od trzech kwadransów do godziny, zaymuie w Gazetach iednę do dwóch szpalt drobnego druku; a przytem też sama osoba musi często dwa razy przez noc odwiedzać Parlament. Można sobie wystawić, ile iest mozolną sama tylko mechaniczna praca; lecz powiększa się ieszcze ta trudność, albowiem rapportuiący musi poznać dokładnie nietylko przedmiot dyskussyi, ale także i wszystkie uboczne okoliczności przytoczone dla obiaśnienia, i bydź w stanie wymienić wszystkie wiersze i cytacyie, któremi mówca głos swóy przyozdobił. W końcu iest już przecie sam przedmiot; lecz trzeba go ieszcze sadzić, zrobić korrektę i złamać w kolumny, a nakoniec i wydrukować, aby Londyńczyk mógł sobie czytać Gazetę przy śniadaniu. Tymczasem widać około 10 tych ludzi siedzących razem w szczupłey izbie; opowiadaią sobie, żartuią, zapytuią się nawzaiem względem cytacyy, iedzą, piią, a w pośrod tey Babilońskiey wrzawy, każdy potrafi w kilku minutach wygotować na ćwiartce papieru tak dokładny rapport, iż żadney niepotrzebuie poprawy. Trafia się często, iż w skutek tey szybkości i roztropnego podziału roboty, zanim mówca do połowy swoiey perory doydzie, redaktor iuż czyta iey początek wydrukowany, i namyśla się, iakieby mu uwagi nad nim poczynić wypadło.

" Jeśli się wydarzy na prowincyi co takiego, że cały Londyn poruszony, wtenczas usiłowania Redaktorów są ieszcze godnieysze podziwienia. Bywały przykłady, że obrońcy sądowi mieli późno w dzień długą i uczoną mowę w odległości 40, 50 lub 60 mil Angielskich od stolicy, a nazaiutrz zrana, zanim ich obowiązek znowu do sądów powoływał, co zwykle o 10tey godzinie następuie, iuż ią czytali w domu i znaleźli, że myśli i wyrazy były dokładnie oddane. Widziano przykłady, że długie i ozdobne rapporta były napisane w dyliżansie, ieśli się odbywa iaki ważny process o 20 lub 30 mill od Londynu, wiadomość o nim bywa tak szybko wydrukowana, iak gdyby w samey stolicy był prowadzony.

Do tego możemy ieszcze przydać, że właściciele Dzienników nie żałuią kosztów, i muszą łożyć rocznie na większą część porannych Gazet 20 do 30,000 funt: szterl: przed obliczeniem korzyści. W wielkich zdarzeniach wysyłaią nawet na stały ląd swoich ajentów, a Gazeta Times otrzymywał podczas woyny kilka okrętów, przez które odbierała często pierwey wiadomości, niżeli ie rząd otrzymał. Korzyść właścicieli nie zasadza się tyle na przedaży pism, iako raczey na doniesieniach, z których naykrótsze przynosi 3 szylingi; za Numer zaś Gazety po odciągnieniu opłaty stępla i papieru, biorą tylko 2½ pensa. „

DODATEK DO N^ro 74. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA dnia 14 WRZEŚNIA 1825 roku we SRODĘ.

Ze Lwowa d. 7 Września.

Przy rozdawaniu premiów ze Skarbu Rządowego dla polepszenia chowu koni i bydła przeznaczonych, przedsięwziętem d. 17 Maia r. b. w mieście obwodowem Sanoku, otrzymały takowe premia następuiące osoby: 1) za przychow naypięknieyszych źrzebców po stadnikach Skarbowych nagrody po 20 dukatow w złocie: Józef Kopiński, Ekonom z Nieżynca, Józef Dobrzański Ekonom z Baranówki i poddany Waśko Denik z Porodna; 2) za przychow naypięknieyszych klaczek po stadnikach Skarbowych, nagrody po 6 dukatow w złocie: poddani Jan Demyński ze Zboysk, Teodor Wayda z Prusiecku, Bazyl Dyckowicz z Czerterza, Wacław Kozak z Berech, Michał Müller, kolonista z Falkenbergu i Jakób Becker z Bandrowa; 3) za przychow naypięknieyszych bykow, nagrody po 12 ZR. w M. K. poddani: Semko Dobosz z Niewistki, Iwan Polny z Jędrzyszkowiec i Sebastyan Bąk z Płonny; 4) za przychow naypięknieyszych krow nagrody po 8 ZR. w M. K. poddanni: Iwan Mazur ze Zboysk, Grzegorz Hydzik i Jan Roszkowski z Posady Sanockiey, Michał Jarosz z Czerterza, Mikołay Jaroszak z Łukowa i Ewa Potopowa, poddanka z Hołuczkowa.

Z Magdeburga d. 4 Września.

Dnia 31 Sierpnia około godziny 6tey wieczorem przybył tu z Berlina J. K. Wysokość szanowny nasz Następca tronu. Niezadługo potem wyiechał na przeciwko Wysokiey swoiey Małżonce powracaiącey z kąpieli Emskich, a po godzinie 7 przybyli tu oboie Wysocy Państwo i radosnemi okrzykami powitanemi zostali. Dnia 1 zrana ziechał tu N. Krol z Postdamu, dla odbycia przeglądu nad 7 i 8 korpusem woyska, i przyięty został przez Jenerała dowodzącego Jagow wszystkich tu Jenerałów i officerow sztabu, tudzież Ministra Klewitz i władze cywilne. J. K. M. ucieszył się zastawszy tu w dobrem zdrowiu powracaiącą Wysoką Synową i Następcę tronu; w wieczor odwiedził w ich towarzystwie, tudzież przytomnych Xiążąt Wilhelma, Karola i Albrechta teatr, w ktorym na przyięcie Krolewicowey odśpiewana została pieśń.

Nazaiutrz rozpoczęły się na równinach za miastem obroty woyskowe, które trwały aż do 3 b. m. Dziś rano znaydował się J. K. M. na nabożeństwie w tuteyszym katedralnym Kościele i udał się w dobrym stanie zdrowia przez Brunświg i Minden do Lippstadt.

Z Bruxelli d. 29 Sierpnia.

N. Król zakupił wiele z wystawionych w Harlem obrazów.

W tych dniach odbyły się tu wyścigi konne, którem, przypatrywali się Krolewicowie i Królewne.

D. 25 b. m. przybyli tu Hr. Liwerpool i Lord Russel.

Królewic Angielski, Xżę Klarencyi, w powrocie z podróży do Włoch przeiechał d. 23 b. m. przez Brügge.

Z powodu wysokiey ceny gazet Paryzkich zaczęto tu w cale w nowym sposobie one przedrukowywać. Dzieie się to litograficzno-chemicznem postępowaniem, któremu wynalazca nadał nazwisko *Identygraphii.* Każda gazeta, na którą zbierze się 100 prenumeratorów, iest przedrukowana, we dwie godziny po przybyciu poczty rozdawana, i o 25 do 30 od sta kosztuie taniey.

Lekarz Sevendock usiłuie dowieść, iż powszechnie w naszem woyska panuiąca choroba na oczy pochodzi z ciasnego ubioru, ponieważ przez mocne ściskanie głowy, szyi i piersi tamowany iest krwi obieg.

P. Walter Scot w podróży swoiey do Paryża oczekiwany także iest w naszem mieści.

W południowych prowincyiach naszego Królestwa pożary zrządziły znowu znaczne szkody.

Xżę Orleanu ziechał w tey chwili do Walencieny, dla instalowania syna swoiego, Xcia Ghartes, iako Pułkownika stoiącego tam pułku huzarów, i był z wielkiemi uroczystościami przyięty.

Z Sztokolmu d. 29 Sierpnia.

D. 30 b. m. NN. Królestwo wyiadą do Chrystianii, gdzie d. 9 Września staną.

Przypadaiąca d. 21 b. m. rocznica obrania N. Krola i razem urodzin Krolewica Następcy tronu obchodzona była wieczorem w zamku Rosersberg wystawieniem teatralnem i fajerwerkiem. Ze wszystkich okolic ziechało się wiele osob dla okazania Królewskiey Rodzinie winnego uszanowania.

W Upsala robotnicy brukuiąc niedawno ulicę przy rynku rycerskim natrafili na ceglany mur pod ziemią, który przy bliższem rozpoznaniu prowadził do sklepienia. Sądzą więc, iż musi mieć związek z gankami zamku.

Sławny Orientalista, Radca kancelaryi Norberg, osiędzie od tey iesieni w Upsali.

Gazeta rządowa pod d. 23 b. m. zawiera zadziwiaiące doniesienie, że Koneśal przy stadzie koni w Strohmholm przy rozbieraniu zdechłego konia na panuiącą tam na konie chorobę, zaraził się i umarł.

Z Korfu d. 4 Sierpnia.

Doniesienia z Grecyi są zawsze iescze z sobą sprzeczne; tymczasem mowią tu o drugim attaku Missolongi przez Turkow, po czas którego przeszli za pierwszą fossę, ale za drugą niemogli i utracili 700 ludzi Ibrahim Basza zmu-

szony bydź miał przez Demetrego Ipsylantego do ustąpienia z Trypolizzy zostawiwszy tam 2000 ludzi osadą, które miasto opanowali napowrót Grecy, tak, iż Ibr h m ściśley ieszcze zamknięty został i woysko iego zmnieyszyć się miało do 6000 ludzi. Grecy w Morei otrzymali w posiłku z wysp 15 do 18,000 ludzi; flotta 60 żaglow wynosząca, która te woyska na ląd wysadziła, popłynęła do Missolongi i na rok opatrzyła tę twierdzę w żywność. Za pokazaniem się tych okrętów oddaliła się zaraz Turecka eskadra. Słychać, iż celnieysi jenerałowie Greccy trudnią się urządzeniem karnego woyska; wtargnienie Ibrahima do Morei przekonało ich o potrzebie tego środka. Jenerał Roche znayduie się przy Ipsylantym.

Od granic Tureckich d. 27 Sierpnia.

Pocztowy statek z Korfu przywiózł do Tryiestu listy pod dniem 5 Sierpnia zapewniaiące, że Missolongi ciągle znayduie się w reku Greków. Turcy przypuścili wprawdzie po dwa razy szturm, ale zawsze z znaczną stratą odpartemi zostali. Dnia 3go Sierpnia zawinęła do Korfu Angielska fregata, ktora przywieść miała wiadomość, że 25 okrętow Greckich przybyło przed Missolongi, poczem Kapitan Basza z flottą swoią cofnął się do odnogi Koryntskiey.

Okręt Brytania, który z Enos wiózł żywność dla Turków, został przez Greków zabrany i do Nauplia zaprowadzony gdzie ładunek iego skonfiskowano. Grecy zabieraią teraz wszystkie użyte do przewozu dla Turków okręty, tak daleee, że w tey okolicy ustał zupełnie zysk z przewozu.

Z Minchen d. 26 Sierpnia.

N. Król w d. 24 b. m. przedłużył znowu posiedzenia Stanów Bawarskich do 8 Września.

Wedle Gazety rządowey Angielski Kapitan Browne otrzymał pod d. 6 b. m. od Króla na 12 lat przywiley w związku z kraiowcami względem oświecania gazem, który przez nich robiony bydź ma w kraiu podług podanego im sposobu.

Królewic Następca tronu wyiechał onegday ztąd do Wircburga.

Dnia 12 i 13 Września 1825 r.
Cena Zbóż róznego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
— *Pszenicy*	12	—	11	—	10	—	9	15
— *Zyta*	7	15	7	—	6	—	5	15
— *Jęczmienia*	5	15	5	—	4	15	4	—
— *Owsa*	3	18	3	12	3	6	—	—
— *Jagieł*	16	—	15	—	14	—	—	—
— *Grochu*	7	—	6	—	5	15	5	—
— *Rzepaku*	12	—	11	—	10	15	—	—

W Gdańsku dnia 5 Września.
Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	450	do	600.
Żyta	— —	180	—	210.
Jęczmienia	— —	210	—	240.
Owsa	— —	150	—	180.
Grochu	— —	212	—	240.

Bieg pieniędzy.
W Krakowie d. 12 Września.

Czer:Zł:Holl:monetą Courant Złp.	20 gr.	15
zdetto Cesarski . . . . . —	20 —	6
Fryd. Pruskie . . . . . . —	35 —	7
deto frankówki . . . —	33 —	15
Szeiny Wiedeńskie za 100 —	230 —	20
Złoty ryński Szeinami . —	1 —	22

LOTERYIA KRAIOWA.

W 155 Ciągnieniu dnia 14 Września r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

10. 85. 69. 40. 39.

Przyszłe 156 Ciągnienie dnia 21 Września r. 1825 przypada.

UWIADOMIENIE LOTTERYYNE.

Na żądanie Domu handlowego Henikstein i Kompp: w Wiedniu, podpisany ma honor donieść Szanowney Publiczności, iż ciagnienie Lotteryi PAŁACU w WIEDNIU JO.X. LUBOMIRSKIEGO wczasie Planem oznaczonym, to iest na dniu 17 Wrzeónia r. b. w Wiedniu niezawodnie nastąpi.

Mała w porównaniu innych lotteryy ilość losow, cena umiarkowana po Złot: Reńskich 10 w papierach, czyli Szeynach Wiedeńskich za los, nakon ec bardzo znaczne wygrania do tey lotteryi przywiązane, spodziewać się każą prędkiego pokupu tey małey ilości losow, która ieszcze do sprzedania pozostaie.

Główny Trefer tey lotteryi stanowi wyż rzeczony Pałac, za który, gdyby go wygrywaiacy otrzymać niechciał, Summę Złot: Reńskich 90,000 w Cwancygierach, co blisko 400,000 Zł: Pol: czyni, za okazaniem wygrywaiącego losu, natychmiast w gotowiźnie odbierze.

Oprócz tego głównego są Trefy po 15,000. 8000. 3000. 2000. 1000. 500. 200. 100 i tak niżey postępuiąc do 12 Złot: Reńskich w Szeynach Wiedeńskich, daley dwie Premiie po 50 Dukatow w złocie, wynoszące razem Summę 63,625 Złot: Reńskich w Szeynach.

Są także ieszcze Trefery w złocie po 500. 300. 200. 100 50 i tak stopniowo aż do 1 Dukata, razem 4000 sztuk Dukatów w złocie wynoszące, które iednak wyłącznie przeznaczone są dla 6000 losow bezpłatnych czerwonych, z ktorych ieden bezpłatnie nabydź można przy zakupieniu i zapłaceniu 10 sztuk losów czarnych, a ktore losy czerwone oprócz iak wyżey dla siebie wyłącznie przeznaczonych Treferow w złocie, równie iak losy czarne graią, i bez różnicy naywiększy Trefer zrobić mogą.

Plan i Losow dostać można w handlu podpisanego przy głównym Rynku w Kamienicy pod Jaszczórkami zwaney pod L. 18. *Maciey Wentzel.*

DONIESIENIA.

W dniu 23 Września r. b. 1825 o godzinie 9tey z rana w Krakowie w Kazimierzu w żydowskim mieście pod L. 77 odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Licytacya na wydzierżawienie roczne Sklepow, iako też mieszkan w tymże domu na 2gim piętrze znaydujących się, a to poczynaiąc od dnia 1go Października r. b. (co do Sklepu i mieszkań dolnych) zaś co do mieszkań na 2gim piętrze od dnia 1 Kwietni 1826 r. Chęć licytowania maiących opatrzonych w Vadium Złp. 90. podpisany Komornik zapra. — W Krakowie dnia 6 Września 1825 r.

H. Salomoński, Kom: Sąd:

W dniu 26 Września r. b. 1825 o godzinie 9tey z rana rozpocznie się, a dni następnych kontynuowana będzie w Krakowie przy ulicy S. Jana w domu pod L. 486 licytacya zatradowanych ruchomości, iako to: Mebli machoniowych, Zerandolów, Malowideł, Biblioteki, Porcellany pękney, Bronzów, Miedzi, Garderoby staroświeckiey Kaftany, Bielizny stołowy, Szorow i innych ruchomości.

W Krakowie dnia 6 Września 1825 r.

H. Salomoński, Kom: Sąd:

W Dominium Bankwitz między Namysłowem i Brzegiem w Szlazką Pruskiem leżącem znayduie się do sprzedania 200 Sztuk młodych kotnych Owiec z baranami naprzednieyszego gatunku sparzonych, sztuka po iednym Frydrychsdorze, tudzież 30 do 40 Sztuk iednorocznych baranow, sztuka po 10 Frydrychsdorow. Cena na wybor z lepszego i doskonalszego gatunku iest wyższa. Dla przekonania się o dobrym gatunku tego stada donosi się, iż cetnar Pruski wełny z tychże owiec sprzedano na ostatnim Jarmarku Wrocławskim po 125 talarow w monecie courant. Życzący kupna raczą się dla dalszey umowy zgłosić prosto do W. Hr. Sandreiskiego w Bankwitz.